

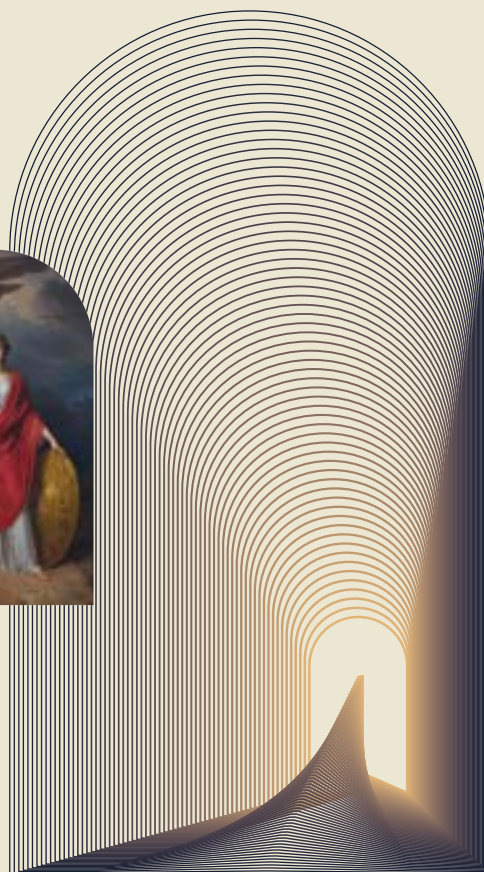
A magyar tudomány ünnepé

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
PROGRAMSOROZATA

KIEMELT PROGRAMOK

AZ MTA TUDOMÁNYOS OSZTÁLYAINAK
PROGRAMJAI

TOVÁBBI PROGRAMOK AZ MTA SZÉKHÁZBAN

PROGRAMFÜZET | 2021

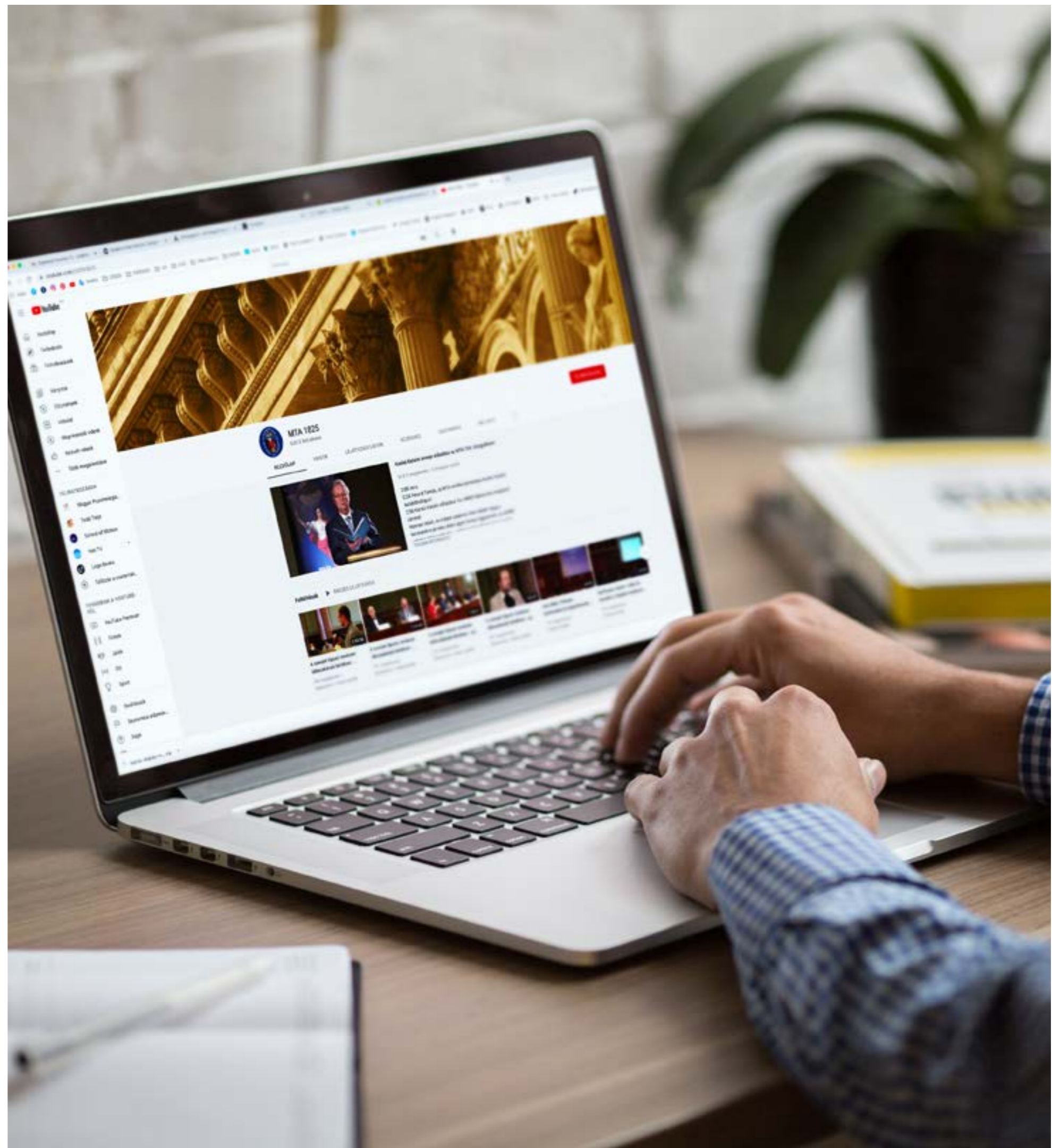
WWW.MTA.HU

Kérjük, kísérje
figyelemmel online
közvetítéseinket az MTA
YouTube-csatornáján.

www.youtube.com/MTA1825

 MTA 1825

Freund Tamás
a Magyar Tudományos Akadémia
elnöke

Bizonyára nem én vagyok az egyetlen kutató, akivel megesett már, hogy egy bonyolult tudományos probléma lényegét egy laikusnak próbálta elmagyarázni. S bár ez nem sikerült tökéletesen, hiszen az illető nem ismerte azokat a fogalmakat és összefüggéseket, amelyek segítségével pontosan meg lehetett volna véle érteni a lényeget, mégis hitt nekem. Bízott bennem.

Tudta, hogy annak a tudományos közösségnek a tagja vagyok, amely a tudomány szigorú szabályai alapján, módszerei segítségével válaszol a feltett kérdésekre. A válaszokat pedig szintén e tudományos közösség vitatja meg, bírálja, s fogadja vagy veti el a tudomány írott és íratlan szabályai szerint.

A kutatók azok, akik arcot adnak a tudománynak, és hitelessé teszik az eredményeit az emberek többsége számára. Ők adják az erejét a tudományos intézményeknek is. A Magyar Tudományos Akadémiáról a különböző felmérések alapján rendre az derül ki, hogy a legnagyobb közbizalommal övezett nemzeti intézmény. Ez a presztízs majd kétszáz év egymást követő tudósgenerációinak köszönhető.

Az elismertség azonban felelősséggel is jár. Nem elég a laborban, a műszerek között vagy éppen a könyvtárban jól dolgozni. Nem elég egymásnak írni, egymással beszélni, egymással vitatkozni. Szólnunk kell azokhoz is, akiknek a napjai nem a tudomány művelésével tel-

nek, de akiknek az életét a tudomány akkor is befolyásolja, ha ők ezzel naponta nem is szembesülnek.

A közelmúlt és napjaink történései különösen egyértelművé teszik, hogy a tudomány miként hat a mindennapjainkra. A COVID-19-világjárvány a gazdaságot megbénító, társadalmi feszültségeket keltő, embert próbáló szorításából még mindig nem tudunk volna szabadulni, ha nem lennének azok a biológusok, virológusok, orvosok és más kutatók, akik az elődök felfedezéseire és saját eredményeikre támaszkodva kifejlesztették a százmillióknak újra a normális élet reményét kínáló, a félelem nélküli hétköznapokat visszaadó vakcinákat. Szólnunk kell azokhoz, akik bíznak bennük, és szólnunk kell azokhoz is, akiknek fenntartásaik vannak. Akik még hezitálnak, akik valami miatt félnek a tudomány vívmányait kihasználni.

A Magyar Tudományos Akadémia szakmai és vezetői testületei hallatják a hangjukat, amikor szükségesnek tartják. Ezt tette az Akadémia Elnöksége néhány hete, amikor arra hívta fel a figyelmet, hogy a járvány újabb hulláma elleni legfontosabb védelmet az oltás biztosítja, miközben az orrot és szájat eltakaró maszk használatával is több ezer emberi életet lehet megmenteni Magyarországon.

Téves, felelőtlen és veszélyes állítások tömege nehezíti a tudományos eredmények széles körű társadalmi hasznosítását. A jelenség nem új, de egy sok fájdalmat és veszteséget okozó járvány idején különösen veszélyes. Ezért kérek mindenkit, hogy lépjen fel saját környezetében a hamis és áltudományos nézetek ellen, ahogyan azt az MTA megújult küldetése is feladatunkká teszi. Ugyanakkor az is látható, hogy a hiteles, raci-

onális magyarázat, a hagyományos értelemben vett tudománykommunikáció nem mindig jelent megoldást. Ezért valószínűleg azt sem spórolhatjuk meg, hogy megvizsgáljuk és megértsük: miért képviselnek tudományellenes álláspontot, akik ezt teszik. Ezáltal talán még szélesebb körben fogjuk tudni a jövőben a tudományos álláspontot hatékonyan képviselni.

A tudományról szólni sokféleképpen lehet. A Magyar Tudományos Akadémia a Magyar Tudomány Ünnepe rendezvénysorozatával immár 18 éve megteremtette egy széles körhöz szóló, tudomány-népszerűsítő program intézményes kereteit. Az MTÜ a tudományos gondolkodás, az új kutatási eredmények megismertetésének legnagyobb és legrangosabb hazai fóruma. A rendezvénysorozat egyfajta seregszemléje az Akadémia 18 ezer fős köztestületének, amelynek képviselői – idén az aktuális járványhelyzethez igazodó szabályok betartásával és online is közvetített – előadásokon számolnak be eredményeikről, teszik érthetőbbé az átlagember számára a sokszor valóban bonyolult összefüggéseket.

A következő egy hónap a kutatóké, de legalább annyira azoké is, akikhez szólni szeretnénk. Nem kinyilatkoztatunk, mint teszik ezt az áltudományos nézetek terjesztői, hanem kételyeinket sem elhallgatva adunk számot eredményeinkről, beszélgetünk a minket meghallgatókkal, és legjobb tudásunk szerint válaszolunk, ha kérdeznek bennünket.

Tartsanak tehát velünk, várjuk Önöket a Magyar Tudomány Ünnepeken a Magyar Tudományos Akadémia Székházában és a virtuális térben is!

Erdi Anna
a Magyar Tudományos Akadémia
főtitkárhelyettese

„Ne lépjen ide be senki,
aki nem ismeri a geometriát!”

A hagyomány szerint Platón Athén melletti Akadémiájának bejáratánál fogadta az oda betérni szándékozók ez a felirat. A filozófus ugyanis annyira fontosnak tartotta a világ megértéséhez a matematikát, hogy erre külön is figyelmeztetni akarta a tanulni vágyókat.

Az azóta eltelt mintegy két és fél évezredben a tudomány sokat változott, és vele együtt sokat változott az Akadémosz nevű héroszról elnevezett intézmény is. A világot megismerni szándékozók tudományos felkészültségüktől függetlenül inkább arra biztatja, hogy lépjenek be a kapuján. Vessék bele magukat a tu-

domány rendkívül változatos és izgalmas világába. Tapasztalják meg, hogy ami első hallásra talán nagyon bonyolultnak tűnik, az valójában nem is mindig az.

Világjárvány, éghajlatváltozás, digitalizáció, globális ökológiai rendszerek – naponta használt és hallott fogalmak. Amelyek mögött azonban ott van világunk a maga összefüggéseivel, feltárt és még feltáratlan, megismerésre és megértésre váró titkaival. Csak a tudományos tények és összefüggések ismeretében érthetjük meg igazán a környezetünkben zajló folyamatokat. Csak a tudomány bizonyítékai és jelzései alapján tudjuk napjaink történéseinek várható következményeit felvázolni: a negatívakat elkerülni, és pozitív, élhető irányokat kidolgozni.

„Tiszteld a múltat, hogy érthesd a jelent, és így munkálkodhass a jövőn” – írta Széchenyi István, aki majd kétszáz évvel ezelőtt, 1825. november 3-án ajánlotta fel birtokainak egyévi jövedelmét egy Tudós Társaság létrehozására. A Magyar Tudományos Akadémia idén immár 18. alkalommal rendezi meg országos és határon túli rendezvénysorozatát, a magyar tudomány legszélesebb körű fórumát. Hogyan vizsgálja az asztrokémia a csillagközi teret? Mire való a müográfia? Láthattuk-e előre a COVID-járványt? Egyebek mellett ezekre a kérdésekre is választ kaphatnak az érdeklődők egy-egy tudományterület kiváló képviselőitől a hagyományos novemberi rendezvénysorozaton.

„Tudomány: iránytű az élhető jövőhöz.” Ez a mottója idei tudományünnepünknek. Hogyan lehet iránytű a tudomány? És mikor mutathat utat egy élhető jövő felé? Akkor, ha megőrzi eredeti hivatását – és eredményeit hozzáférhetővé, közelivé teszi minden ember számára.

Az iránytű a tájékozódásunkat segíti. Életet menthet, ha bizonytalanok vagyunk abban, merre haladjunk tovább. Működése azon alapul, hogy szabadon lengő mágneses acéltűje a földmágnesség hatására mindig közel észak-déli irányba áll be. Ha a tudomány iránytű, akkor szabadon, a realitásra hagyatkozva, a valóságot kutatva és a tényeket tisztelve mindig kirajzolja azt az irányt, amelyen haladnunk kell ahhoz, hogy az élet útján járjunk – egy élhető jövő felé.

A program kiemelt eseményei idén is az MTA Székház Dísztermében este 18 órától kezdődő ismeretterjesztő előadások. A részvétel minden programon, előadáson ingyenes, de a férőhelyek korlátozott száma miatt előzetes regisztráció szükséges. Ugyanakkor felhívom fi-

gyelmüket arra, hogy az előadások élőben is követhetők az MTA YouTube-csatornáján.

Számítok részvételükre, és bízom benne, hogy a gazdag programkínálatban mindenki talál az érdeklődésének megfelelő előadást, és tartalmas élményekkel gazdagodik a Magyar Tudomány Ünnepén.

Egyúttal arra biztatom Önöket, hogy az előadásokon hallottak alapján segítsék és támogassák az MTA közel 18 ezer tagot számláló köztestületét a kutatásban és az ismeretek terjesztésében.

KIEMELT PROGRAMOK

2021. november 3., szerda 10.00–14.00

A 2021. ÉVI MAGYAR TUDOMÁNY ÜNNEPE
RENDEZVÉNYSOROZAT NYITÓÜNNEPSÉGE

MTA Székház, Díszterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[A rendezvény zártkörű, online közvetítése elérhető az MTA YouTube-csatornáján.](#)

PROGRAM

Levezető elnök: *Lamm Vanda*, az MTA társadalom-tudományi alelnöke

Megnyitó

Erdei Anna, a Magyar Tudományos Akadémia főtít-kárhelyettese, az MTÜ Programtanácsának elnöke

Köszöntő

Freund Tamás, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke, az MTÜ programsorozatának elnöke

A 2021. évi Eötvös József-koszorúk, valamint az MTA 2021. évi tudományos díjainak átadása

Nyitóelőadás: **A szép, a rossz és a fenntartható –
milyen legyen, milyen lehet az új világ?***Szathmáry Eörs* evolúcióbiológus, az MTA rendes tagja, az MTA Fenntartható Fejlődés Elnöki Bizottság elnöke

Az emberiség története során számos civilizáció összeomlott, sokszor a saját hibájából. A mai, globalizált civilizáció összeomlása pedig globális lehet. Nem is annyira az emberiség pusztája túlélése, mint inkább a technikai civilizáció összeomlása a tét, amely beláthatóan katasztrofális következményekkel járna az életminőségünkre nézve – mindent meg kell tennünk hát, hogy ezt elkerüljük.

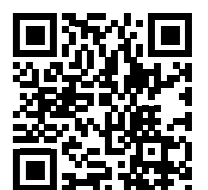
Szathmáry Eörs előadásában sorra veszi a civilizációkat egyre inkább fenyegető tényezőket, a küszöbön álló klímakatasztrófát, a mind fenntarthatatlanabb gazdasági és társadalmi folyamatokat, a történelemben példa nélküli természetpusztítást, a ránk szaba-

duló világjárványokat, valamint a megoldás útjában álló legnagyobb akadályt, a növekedési dilemmát. Az okok feltárását követően az előadás arra keresi a választ, hogy mely döntési helyzetekben lehetne a közgondolkodást egyfajta globális együttműködés felé terelni, amely segítene letéríteni civilizációnkat az összeomlás felé vezető útról egy fenntartható világ felé.

Zárszó

Kollár László, a Magyar Tudományos Akadémia főtítkára

Szathmáry Eörs
evolúcióbiológus,
az MTA rendes tagja

MTA 1825

2021. november 3., szerda 18.00–19.00

KOMOLYRA FORDULT A KLÍMAVÁLTOZÁS – A LEGFRISSEBB IPCC-KLÍMAJELENTÉS ÜZENETE

NYILVÁNOS ELŐADÁS

MTA Székház, Díszterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

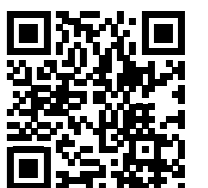
[Online közvetítés az MTA YouTube-csatornáján](#)

Előadó: *Bartholy Judit* meteorológus, klímakutató

Idén augusztusban jelent meg az ENSZ alá tartozó Éghajlatváltozási Kormányközi Testület (Intergovernmental Panel on Climate Change, IPCC) legújabb jelentése. Ennek alapján egyértelmű az emberiség felelőssége változó éghajlatunkkal kapcsolatban. Az időjárási és éghajlati szélsőségek gyakorisága és intenzitása világszerte növekszik, melyek esetenként rendkívüli következményei már jó ideje érzékelhetők. A melegedéssel arányosan a jövőben a következmények is egyre drasztikusabbak lesznek. Súlyos gondokat okoz a heves esőzések, villámárvizek miatt mind intenzívebbé váló vízciklus. Az emberi tevékenység hatására a légkörbe jutó szén-dioxid-többletet egyre kevésbé tudják ellensúlyozni az óceán és a vegetáció nyelőfolyamatai. A 2016 októberében életbe lépett párizsi megállapodásban kitűzött célok teljesítése elengedhetetlen az elkövetkező generációk védelme érdekében.

Bartholy Judit
meteorológus, klímakutató

MTA 1825

2021. november 4., csütörtök 18.00–20.00

TECHNOLÓGIAI FÜGGŐSÉGEK – A MODERN VILÁG KIHÍVÁSAI

NYILVÁNOS ELŐADÁSOK

MTA Székház, Díszterem
1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[Online közvetítés az MTA YouTube-csatornáján](#)

Az addikciós magatartások motivációs háttere: az alkoholhasználattól a videojátékokig

Előadó: *Demetrovics Zsolt* klinikai szakpszichológus, addiktológus

Az addikciós magatartások kialakulását és fennmaradását meghatározó számos biológiai, pszichológiai, társas és kulturális tényező között a motivációs szempontok kiemelt jelentőségűek. Ezek a motivációs dimenziók az alkoholhasználatot meghatározó tudatos vagy kevésbé tudatos okok, amelyek miatt a személy az alkoholfogyasztás mellett dönt, szoros összefüggésben állnak a használattal kapcsolatos elvárásaival. Az elmúlt mintegy két évtized kutatásai a serdülőkorú alkoholfogyasztással kapcsolatban rámutattak, hogy a motivációs dimenziók egyrészt az alkoholfogyasztást meghatározó „legközelebbi” tényezőnek tekinthetők (vagyis ebben az értelemben az ivás melletti döntés végső meghatározói), és így nemcsak önmagukban bírnak jelentős hatással, hanem sok más tényező (pl. személyiségvonások, szituációs tényezők stb.) hatását is közvetítik, másrészt szerepük akár 50% is lehet az alkoholhasználat meghatározásában. Az alkoholhasználattal kapcsolatos kutatások ugyanakkor megnyitották az utat az egyéb addikciós magatartások, így a kannabiszhasználat, a szerencsejáték, a videojátékok és számos más viselkedési addikció motivációs hátterének feltárása előtt. E vizsgálatok jelentőségét nem csupán az egyes jelenségek motivációs struktúrájának megismerése adja, hanem annak feltárása is, hogy mely motivációs dimenziók kapcsolhatók az egyes viselkedések problémásabb, ártalmasabb formáihoz, s ezzel összefüggésben milyen terápiás és prevenciós beavatkozások lehetnek hatékonyak. A fentiek mellett az előadás elemzi az egyes motivációs dimenziók mediálós szerepét is, azt vizsgálva, hogy ezek milyen szerepet játszanak más meghatározó faktorok (személyiségtényezők, pszichológiai tünetek) szerepének a közvetítésében.

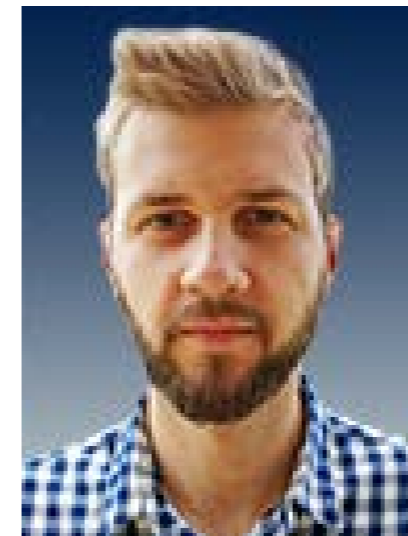
A netfüggő agy korszaka: fejlődés vagy tévút?

Előadó: *Darnai Gergely* pszichológus

A nagy technológiai fejlődések minden történelmi korszakban jelentősen befolyásolták az agy szerkezetét és működését. Ez nem meglepő, hiszen az idegrendszer egyik legfontosabb feladata, hogy alkalmazkod-

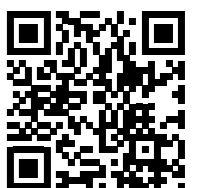

Demetrovics Zsolt
klinikai szakpszichológus,
addiktológus

Darnai Gergely
pszichológus

jon a megváltozott körülményekhez. Az elmúlt egy évtized kutatásaiból kiderült, hogy agyunk olyan rugalmassággal bír, ami biztosítja ennek a hihetetlen alkalmazkodási képességnek a lehetőségét. A digitalizáció és az internet azonban soha nem tapasztalt mértékben és gyorsasággal változtatja meg az embert. A napi 24 órás online jelenlét, a gyermekek okostelefon-használata vagy éppen a közösségi média brutális térnyerése jelentős hatással van szinte mindenkire, de a hosszú távú következményeket egyelőre csak találgatjuk. Az előadás bemutatja, hogy a jelenlegi tudásunk alapján milyen veszélyeket rejt magában a túlzott internet- és digitálismédia-használat, hogyan változott meg az idegrendszerünk az új digitális érában, és ennek a változásnak milyen hatásai lehetnek a mindennapokra.

MTA 1825

2021. november 5., péntek 10.30–12.30

DIÁKOK AZ AKADÉMIÁN 1.**ELŐADÁS ÉS GYŰJTEMÉNYEK LÁTOGATÁSA**

MTA Székház, Díszterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[A rendezvény zártkörű, a keretében elhangzó előadás online közvetítése elérhető az MTA YouTube-csatornáján.](#)**PROGRAM**

10.30–11.00: Lotz Károly freskói az Akadémia Dísztermében

Bicskei Éva, az MTA Művészeti Gyűjtemény vezetője

11.00–12.30: Az MTA KIK Keleti Gyűjtemény, Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteménye, valamint a Könyvtár felolvasótermének meglátogatása

2021. november 8., hétfő 10.30–13.30

MTA200 Bizottság

MTA200**KONFERENCIA**

MTA Székház, Díszterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[Online közvetítés az MTA YouTube-csatornáján](#)**PROGRAM**

10.30–11.10: 2025: Kétszáz éves lesz a Magyar Tudományos Akadémia

Frank Tibor, az MTA rendes tagja, az MTA200 Bizottság elnöke11.10–11.45: Széchenyi és a Nemzeti Tudós Társaság – kultusz és kutatás a 21. század első évtizedeiben
Csorba László, az MTA doktora11.45–12.20: Büszkén a múltra, ambícióval a jövőre – az MTA Könyvtár 200 éve
Monok István, az MTA doktora, az MTA Könyvtár és Információs Központ főigazgatója

12.20–12.55: Parnasszusok: 200 év – 200 tárgy (Egy kiállítás előképei)

Bicskei Éva PhD, az MTA Művészeti Gyűjtemény vezetője

12.55–13.30: Az MTA kétszáz éve – történetírói feladatok és várakozások

Cieger András PhD

2021. november 8., hétfő 13.00–16.30

MTA Elnöki Bizottság az Egészségért

KORUNK EGÉSZSÉGÜGYÉNEK ALAPELVEI: KOMPLEX HÁLÓZATI RENDSZEREK**TUDOMÁNYOS ÜLÉS**

MTA Székház, Nagyterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[Online közvetítés a Magyar Tudomány Ünnepe – Nagyterem YouTube-csatornán](#)**PROGRAM**

13.00–13.20: Bevezetés

Kosztolányi György, az MTA élettudományi alelnöke

13.20–13.40: Az állami és magánszolgáltatók együttélése

Kincses Gyula, a MOK elnöke

13.40–14.00: Az EESZT potenciális előnyei, nehézségei

Szócska Miklós dékán (SE Egészségügyi Közszolgálati Kar)

14.00–14.20: Az ellátórendszer struktúrája – alapellátásra épülő vs. szuperkórházmodell

Sinkó Eszter dékánhelyettes (SE Egészségügyi Közszolgálati Kar)

14.20–14.50: Kérdések, megbeszélés

14.50–15.10: A gyógyszerészet szerepe a 21. századi kihívásokhoz alkalmazkodó egészségügyi ellátórendszerben

Botz Lajos dékán (PTE Gyógyszerésztudományi Kar)

15.10–15.30: Páciensek és egészségügyi szakemberek: ellátottak és ellátók kapcsolatrendszere

Albert Fruzsina kutatóprofesszor (SE Egészségügyi Közszolgálati Kar Mentálhigiéné Intézet; Társadalomtudományi Kutatóközpont Szociológiai Intézet)

15.30–16.00: Kérdések, megbeszélés

16.00–16.30: Zárzó

2021. november 8., hétfő 18.00–19.00

A COVID-19-KRÍZIS GAZDASÁGI HATÁSAI ÉS VILÁGGAZDASÁGI ÖSSZEFÜGGÉSEI – HOSSZABB TÁVÚ KILÁTÁSOK**NYILVÁNOS ELŐADÁS**

MTA Székház, Díszterem

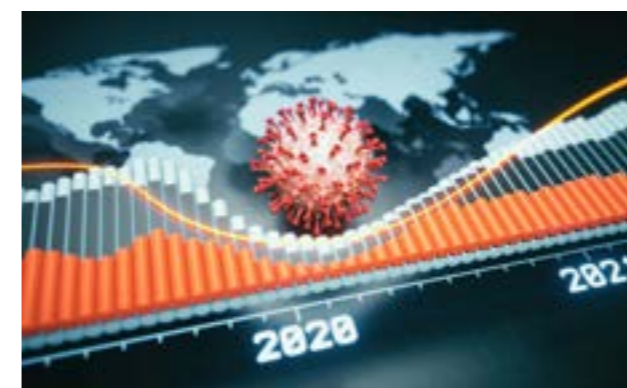
1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[Online közvetítés az MTA YouTube-csatornáján](#)Előadó: *Halmi Péter* közgazdász

A COVID-19-krízis, a járvány újabb hullámai rendkívüli erejű gazdasági hatást gyakoroltak és gyakorolnak az egyes nemzetgazdaságokra, a regionális integrációkra és a világgazdaságra egyaránt. Elemei rendszerezése, kölcsönhatásai áttekintése a mélyebb összefüggések feltárásának előfeltétele.

Az előadás középpontjában az alábbi kérdések állnak:

- a COVID-krízis transzmissziós csatornái, kínálati és keresleti sokk, további kiegészítő sokkok, a sokkok hatásmechanizmusainak, a COVID-krízis strukturális és makroökonómiai hatásainak feltárása;
- a világkereskedelmi folyamatok, a nemzetközi pénzügyi feltételek alakulása;

- a járvány hatásainak korlátozása, majd a kilábalás előmozdítása érdekében hozott gazdaságpolitikai intézkedések hatásainak bemutatása;
- ország- és országcsoport-specifikus eltérések az EU tagállamai között a fentiek tekintetében;
- a COVID-krízis közvetlen növekedési hatásai, rövid és középtávú növekedési kilátások.

Mindezek alapvető társadalmi-gazdasági kihívásokat is jelentenek. Ismét napirendre került a korszakos stagnálás kockázata. A gazdasági növekedés lassulása, a hajtóerők, a növekedési potenciál eróziója kivételesen időszerű probléma Európában, s különösen egyes EU-tagállamokban. Alapvető jelentőségű: a COVID-krízis csak egyedi epizód-e a növekedési pályán, vagy permanens sokkok kezdetét képezi? Előbbivel is összefüggésben kivételes horderejű, ám mindeddig nemzetközileg sem vizsgált kérdés: elkerülhető-e a korszakos stagnálás a poszt-COVID-időszakban?

2021. november 9., kedd 14.00–15.30

DIÁKOK AZ AKADÉMIÁN: AZ IMMUNOLÓGIA NAPJA PÉCSÉN**ELŐADÁSOK**

MTA PAB-székház

7624 Pécs, Jurisics Miklós utca 44.

PROGRAM14.00–14.30: Védőoltások fejlődése Jennertől a mai modern COVID-oltóanyagokig
Berki Tímea (PTE KK Immunológiai és Biotechnológiai Intézet)14.30–15.00: Mit tanultunk a modern kor legnagyobb járványából – gondolatok a SARS-2 koronavírusról és a vírussal folytatott hazai vizsgálatokról
Jakab Ferenc (PTE Szentágotthai János Kutatóközpont)15.00–15.30: Az immunrendszer új szereplői – láthatóvá tenni a láthatatlant, számolni a keveset
Balogh Péter (PTE KK Immunológiai és Biotechnológiai Intézet)

2021. november 9., kedd 18.00–19.30

CSILLAGKÖZI VEGYI ÜZEMEK ÉS AZ ŰRFIZIKA TITKAI

TUDOMÁNY-NÉPSZERŰSÍTŐ ELŐADÁSOK

MTA Székház, Díszterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[Online közvetítés az MTA YouTube-csatornáján](#)**Kémia a csillagok között és csillagközi kémia a laborban – Hogyan segítik a laboratóriumi kísérletek az asztrofizikai megfigyelések megértését?**Előadó: *Tarczay György* vegyész

Amíg a 18. századig úgy hitték, hogy a csillagközi tér üres, és még a 20. század elején is kizártnak tartották, hogy ilyen környezetben molekulák is létezhetnek, addig mára már mintegy 250 csillagközi molekulát azonosítottak. Egyre több kémiai információval rendelkezünk a Naprendszer objektumairól, sőt már a Naprendszeren kívüli bolygókról is. A hírekben sokat szerepeltek a Mars 2020, a Cassini–Huygens és a New Horizons űrszondák, amelyek Naprendszerünk objektumait vizsgálták. Kiemelt hírként szerepelt az is, hogy a Rosetta űrszonda az élethez elengedhetetlen aminosavak egyikét, a glicint detektálta a 67P/Csurjumov–Geraszimenko-üstökösből kipárolgó anyagok között.

Bizonyára sokan hallottak már azokról a földi rádióteleszkópokról (pl. ALMA) és az infravörös tartományban működő űrteleszkópokról (pl. IRAS, Spitzer, Herschel), amelyek színeképek felvételével szolgáltattak kémiai információt még távolabbi objektumokról. Az asztrokémikusok különösen nagy várakozással tekintenek a NASA 2021 őszen útjára induló James Webb űrteleszkópjára. E hírek hallatán talán kevesen gondolnak bele abba, hogy mivel a „csillagközi vegyi üzemek” teljesen más viszonyok között működnek, mint a földi laboratóriumaink, a mérési adatok értelmezése nem egyszerű feladat. Sok esetben már az elemzéshez elengedhetetlenül szükséges molekulák előállítására és laboratóriumi színeképeinek felvétele is nagy kihívás a kémikusok számára. Még nagyobb feladat a kémiai reakciók modellezése a csillagközi molekulafelhőket vagy a csil-

lagképződési régiókat jellemző extrém körülmények között. Az utóbbi időben egyre speciálisabb műszerek épültek ilyen vizsgálatokra, többek között Magyarországon is. Megszületett a laboratóriumi asztrokémia tudománya, amely azon túl, hogy elengedhetetlen információt ad az asztrofizikai megfigyelések megértéséhez, a vegyészek számára is egy merőben új világot, új típusú kémiát teremtett. Kalandozunk az asztrokémia világában a legegyszerűbb kétatomos molekuláktól a biomolekulákig!

Az üstökösök plazmakörnyezete – eredmények és új kérdések a Rosetta misszió nyomán Előadók: *Timár Anikó* űrfizikus és *Németh Zoltán* fizikus

Az Európai Űrügynökség Rosetta űrszondája több szempontból is történelmet írt: elsőként állt pályára egy üstökös körül, és hajtott végre leszállást a felszínén, ráadásul elsőként tanulmányozott egy üstökös annak teljes aktivitási ciklusán keresztül. A korábbi üstökösmissziók néhány órányi megfigyelési időszakához képest itt többéves részletes adatgyűjtés történt; a korábban soha nem látott minőségű és részletességű adatbázis sok nyitott kérdés megválaszolását tette lehetővé, ugyanakkor újabbakat vetett fel. Előadásunk az üstökösök plazmakörnyezetére koncentrálna, bemutatunk néhány friss eredményt az üstökös-magnetoszféra szerkezeti felépítésével és dinamikájával kapcsolatban. Kitérünk azokra az új, néha meghökkentő kérdésekre, amelyeket a Rosetta űrmisszió vetett fel, és amelyek tovább növelték ezen apró jeges világok varázsát a kutatók és az érdeklődők szemében.

2021. november 10., szerda 18.00–19.30

GENOMSZERKESZTÉS – VÉGTELEN LEHETŐSÉGEK TÁRSADALMI ÉS JOGI KIHÍVÁSOKKAL

TUDOMÁNY-NÉPSZERŰSÍTŐ ELŐADÁSOK

MTA Székház, Díszterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[Online közvetítés az MTA YouTube-csatornáján](#)**Genomszerkesztés a Nobel-díj, a tudományos akadémiák állásfoglalásai és az Európai Bíróság ítéletének tükrében**Előadó: *Balázs Ervin* kertészmérnök, molekuláris biológus

A 2020. évi kémiai Nobel-díjat Emmanuelle Charpentier-nek és Jennifer Doudnának ítélte oda az illetékes bizottság a genomszerkesztés terén elért úttörő felfedezéseikért. Ez a döntés jelentős mértékben hozzájárult ahhoz a törekvéshez, hogy mintegy húsz évvel a cartagenai jegyzőkönyv ratifikálása után elkerülhetlenné váljon a genetikailag módosított szervezetek (GMO-k) definíciójának felülvizsgálata. Tudományos szervezetek és akadémiák sora foglalkozik terjedelmes tanulmányokban a genomszerkesztés adta lehetőségekkel, és kifejtik a technológia jelentőségét nemcsak az egészségügy, hanem a biotechnológiai ipar, az élelmiszeripar és a mezőgazdaság területén is. A teljesség igénye nélkül említhetők az EASAC, az ALLEA, a Leopoldina, a Magyar Tudományos Akadémia e téren kiadott dokumentumai, de idesorolható az Európai Biotechnológiai Szövetség állásfoglalása is. Az előadásban szó lesz az Európai Bíróság 2018 júliusában hozott ítéletéről is, amellel érvelve, hogy a testület

pusztán jogi szempontból hozta meg határozatát, nem vizsgálva annak tudományos-szakmai hátterét.

Genomszerkesztés végtelen lehetőségekkel Előadó: *Góczy Elen* biológus

A precíziós genomszerkesztési eljárások megjelenésével lehetővé vált a célzott genetikai módosítások széles körű alkalmazása. A cink-ujj nukleázok (ZFN, zink-finger nucleases), a TALEN (transcription activator-like effector nucleases), valamint a CRISPR (clustered regularly interspaced short palindromic repeats) genomeditálási módszereket alkalmazva pontosan tervezhető a génszerkesztés helye, és jóval hatékonyabban lehet célzott genetikai változtatásokat létrehozni, mint a hagyományos génmódosítási eljárásokkal. Az új precíziós genomszerkesztési eljárások közül a CRISPR-Cas9 rendszer megjelenése átalakította az alap- és alkalmazott kutatások világát, különösen a molekuláris biológia területét. A technológia alkalmazása lehetővé tette a kutatók számára, hogy a prokariótáktól kezdve egészen a bonyolult eukarióta szervezetekig, a növényeket és az állatokat is beleértve, megváltoztathassák azok genomját. A CRISPR-Cas9 rendszer segítségével elérhetővé vált a biológiai

TUDOMÁNY MINDENKINEK
MTA PODCAST

Beszélgetések a tudomány művelőivel eredményekről és kérdésekről, melyeket mi magunk is feltennénk – ez az MTA Podcast.

mta.hu/podcast

folyamatok irányított szabályozása, módosítása. Napjainkban ezeket az úgynevezett biológiai ollókat a növények és az állatok tenyésztési programjainak felgyorsítására, új antimikrobiális szerek kifejlesztésére, illetve a kórokozók elleni védekezésben is széleskörűen alkalmazzák. A precíziós nemesítés új megoldásokat kínál a növények és az állatok betegségekkel szembeni ellenálló képességének javítására, a genetikai előrehaladás hosszú távú elősegítésére.

A célzott genomszerkesztéssel nemcsak génkiütést hozhatunk létre, mára lehetővé vált tervezett pontmutációk kialakítása, fehérjéket kódoló szekvenciák beépítése, gének expressziójának szabályozása is. A génszerkesztésben rejlő nagyfokú rugalmasság kibővítette az élettudományokban alkalmazható génszerkesztő eljárások alkalmazásának körét, nagy lehetőség rejlik benne az új génterápiás technológiák kifejlesztése során is.

A genomszerkesztés területén azonban számos technológiai, etikai és jogalkotási kérdés vetődik fel. Ahhoz, hogy ezt az új technológiát aggályok nélkül lehessen alkalmazni, elengedhetetlen a genomeditálási technológiák tökéletesítése, hogy a jövőben az alkalmazásban rejlő előnyöket kockázatmentesen lehessen alkalmazni. Ugyanakkor ezek a biológiai ollók kétélű fegyverek. Az előadás nemcsak a CRISPR-Cas9 genomszerkesztés alkalmazásának előnyeit mutatja be, de felhívja a figyelmet arra is, milyen veszélyeket rejt magában, ha nem elég körültekintően járunk el az alkalmazása során.

2021. november 11., csütörtök 9.30–13.30

TUDOMÁNY ÉS PARLAMENT: EGYÜTT A JÁRVÁNY ELLEN

ELŐADÁSOK ÉS PANELBESZÉLGETÉS

MTA Székház, Díszterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[Online közvetítés az MTA YouTube-csatornáján](#)

PROGRAM

Levezető elnök: *Oberfrank Ferenc*, az MTA Titkársága Köztisztviselési Igazgatóságának vezetője, az MTA Poszt-COVID Program koordinátora

9.30–9.40: Megnyitó

Freund Tamás, az MTA elnöke

9.40–10.00: **Bevezető előadás: A tudomány szerepvállalása a COVID-19-pandémia, egy világkatasztrófa során**

Kosztolányi György, az MTA élettudományi alelnöke

Előadások: A tudomány részvétele a kormányzati döntéshozatalban

10.00–10.20: A tudomány szerepe az Operatív Törzs és a Nemzeti Népegészségügyi Központ munkájában
Müller Cecília országos tisztifőorvos (Nemzeti Népegészségügyi Központ)

10.20–10.40: A tudomány szerepe a járvány kezelésében

Jakab Ferenc, az MTA doktora (Pécsi Tudományegyetem)

10.40–11.00: A Dél-pesti Centrumkórház – Országos Hematológiai és Infektológiai Intézet (DPC-OHII) központi szerepe a hazai COVID-19-betegek innovatív kezelésében és ellátásuk szervezésében
Vályi-Nagy István, az MTA doktora, a Dél-pesti Centrumkórház – Országos Hematológiai és Infektológiai Intézet főigazgatója

11.00–11.20: Vírusellenes gyógyszer-innováció a COVID-19-pandémiában

Keserű György, az MTA levelező tagja (Természettudományi Kutatóközpont)

11.20–11.40: A pandémiás időszak társadalmi tapasztalatai az oktatás és nevelés világában

Pusztai Gabriella, az MTA doktora (Debreceni Egyetem)

Panelbeszélgetés:

11.40–13.20: A tudomány és az MTA a jövő tervezésében

Moderátorok: *Szathmáry Eörs*, az MTA rendes tagja, az MTA Fenntartható Fejlődés Elnöki Bizottság elnöke; *Oberfrank Ferenc*, az MTA Titkársága Köztisztviselési Igazgatóságának vezetője, az MTA Poszt-COVID Program koordinátora

Bevezető ismertetés: Az MTA Poszt-COVID Program

A panelbeszélgetés témája: poszt-COVID-helyzetkép, lehetséges forgatókönyvek

Résztevők:

Sarkadi Balázs, az MTA rendes tagja (MTA Biológiai Tudományok Osztálya)

Halmi Péter, az MTA levelező tagja, elnök-helyettes (MTA Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya)

Szentgáli-Tóth Boldizsár PhD (Társadalmtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Intézet)

13.20–13.30: Zárszó

Kollár László, az MTA főtitkára

2021. november 11., csütörtök 18.00–19.00

KÉMIAI FOLYAMATOK ÉS LEHETŐSÉGEK A BUDAPESTI LEVEGŐMINŐSÉG ÉS ÉGHAJLAT ALAKÍTÁSÁBAN

TUDOMÁNY-NÉPSZERŰSÍTŐ ELŐADÁS

MTA Székház, Díszterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[Online közvetítés az MTA YouTube-csatornáján](#)

Előadó: *Salma Imre* légkörkémikus

A városi légszennyezettség és éghajlat folyamataiban fontos, néha döntő szerepet játszanak az aeroszol részecskék. Egyrészt kockázatot jelentenek az emberi egészségre, másrészt viszont ellensúlyozzák a globális felmelegedést. Nélkülük nincsenek felhők vagy csapadék. A levegő minősége összetett kémiai, fizikai, meteorológiai folyamatok és földrajzi adottságok eredményeként alakul ki. Salma Imre előadásában megmutatja, hogyan lehet eligazodni ebben a belsőleg kölcsönható, komplex rendszerben Budapest esetén, és hogyan lehet benne kapcsolatokat, illetve ok-okozati összefüggéseket felfedezni – például a COVID-19-világjárvány ideje alatt. A finom méretű részecskék tömegének jelentős része a fosszilis tüzelőanyagok és a biomassa égetéséből származik, illetve a növényzet-hez köthető. Vajon mik e forrástípusok kémiai jellegzetességei, és milyen szerepet játszanak Budapest bel-

városában, külvárosában, illetve regionális háttérben? Milyen változások kísérik majd a közúti közlekedésre és a háztartási tüzelésre vonatkozó elképzeléseket? Az előadó kitér arra is, hogyan kapcsolódnak a légköri nukleáció (magképződés – melynek során a levegőben kémiai folyamatok nyomán apró cseppecskékből álló aeroszol képződik) területén elért, újabb kutatási eredményeik a felhők születéséhez, és mire számíthatunk a jövőben a városklíma tekintetében.

2021. november 12., péntek 10.00–11.30

DIÁKOK AZ AKADÉMIÁN 2.: MIÉRT JÓ KUTATÓNAK LENNI?

ELŐADÁSOK

MTA Székház, Díszterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[A rendezvény zártkörű, online közvetítése elérhető az MTA YouTube-csatornáján.](#)

A Magyar Tudomány Ünnepe immár több éve része a diákprogram, amelynek keretében felkért előadók beszélnek középiskolás diákközönség előtt kutatásokról és kutatói hétköznapjaikról. Az idei évben ezt a hagyományt összekapcsoljuk a most indult MTA Középiskolai Alumni Program népszerűsítésével. Az Alumni Program célja, hogy az évek során kutatóvá érett diákok megmutassák egykori középiskolájuk jelenlegi diákjainak, milyen a kutatás világa, és mi a jó a tudományos kutatásban. A program keretében ellátogatnak alma materükbe, ahol előadást tartunk, és beszélgetnek a tanulókkal. Az idei Magyar Tudomány Ünnepe néhányan közülük a Díszterem diákközönségének is elmondják, miért érdemes a kutatói pályát választani.

Előadók:

Kusz Veronika zenetörténész, a Zenetudományi Intézet munkatársa és *Ács Dominika* fuvolaművész, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem doktórandsza

Salát Gergely sinológus, a PPKE BTK Kínai Tanszék tanszékvezetője

Balog Ágnes tájépitész, világörökségi referens (Fors-ter Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ)

Müller Viktor elméleti biológus, az ELTE TTK Biológia Intézet oktatója

2021. november 12., péntek 18.00–19.00

VAKCINÁK ÉS A COVID-19-SZTORI TUDOMÁNY-NÉPSZERŰSÍTŐ ELŐADÁS

MTA Székház, Díszterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[Online közvetítés az MTA YouTube-csatornáján](#)

Előadó: *Pardi Norbert* biokémikus

A vakcinák a modern orvostudomány sarokkövei, amelyek minden évben emberek millióinak életét mentik meg. Az előadás első felében az előadó röviden bemutatja a vakcinák jelentőségét, működését, típusait, kifejlesztésük lépéseit, kitérve a sikeres fejlesztés

közben felmerülő akadályokra. Az előadás második fele a COVID-19 elleni vakcinafejlesztésre összpontosít, különös hangsúllyal az mRNS-vakcinára mint a pandémia visszaszorításában kulcsfontosságú új generációs vakcinatípusra. Az előadó röviden összefoglalja a sikeres nukleozidmódosított mRNS-alapú vakcinák kifejlesztésének főbb állomásait, valamint működésük módját és jövőbeli alkalmazási lehetőségeiket.

2021. november 15., hétfő 9.00–12.00

MTA Közoktatási Elnöki Bizottság

A TERMÉSZETTUDOMÁNY TANÍTÁSÁNAK AKTUÁLIS PROBLÉMÁI

SZIMPÓZIUM

MTA Székház, Nagyterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[Online közvetítés a Magyar Tudomány Ünnepe – Nagyterem YouTube-csatornán](#)

PROGRAM

Levezető elnök: *Pap László*, az MTA rendes tagja

9.00–9.10: Köszöntő

Erdei Anna, az MTA rendes tagja, a Közoktatási Elnöki Bizottság elnöke

9.10–9.30: A természettudomány tanításának nemzetközi tendenciái és hazai helyzete

Csapó Benő, az MTA doktora (Szegedi Tudományegyetem)

9.30–9.50: Az egységes természettudományi tanárképzés lehetőségei

Weiszbürg Tamás G. PhD (Eötvös Loránd Tudományegyetem)

9.50–10.10: A természettudomány tanítása mint a gondolkodás fejlesztésének eszköze

Korom Erzsébet PhD (Szegedi Tudományegyetem)

10.20–12.00: Kerekasztal-beszélgetés a természettudományok oktatását segítő kezdeményezésekről, a középiskolai tudományos és innovációs pályázatokról

Moderátor: *Pap László*, az MTA rendes tagja (Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem)

Résztevők:

Pakucs János, a Magyar Innovációs Szövetség tiszteletbeli elnöke

Tardy János, a Magyar Természettudományi Társulat ügyvezető elnöke

Jamrik Péter, a NOVOFER Zrt. felügyelőbizottságának elnöke

Kovács Kálmán, a Magyar Asztronautikai Társaság elnöke

Holtzer Péter, A Természettudományos Oktatásért Szabó Szabolcs Emlékére Közhasznú Alapítvány vezetője

Dallos Györgyi, a Pro Progressio Alapítvány titkára

2021. november 15., hétfő 10.00–18.00

Az MTA Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya, az MTA Titkársága Elnöki és Alelnöki Titkárság Nemzetközi Kapcsolatok Osztálya, az Izraeli Tudományos Akadémia (IASH) és az Avicenna Közel-Kelet Kutatások Intézete közös rendezvénye

ÜNNEPI MEGEMLÉKEZÉS GOLDZIHAR IGNÁC HALÁLÁNAK CENTENÁRIUMA ALKALMÁBÓL

ÜNNEPI MEGEMLÉKEZÉS ÉS
EMLÉKKONFERENCIA

MTA Székház, Díszterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9. /

Avicenna Közel-Kelet Kutatások Intézete

2081 Piliscsaba, Fő út 2/A

PROGRAM

(A rendezvény nyelve angol. Közlekedés a piliscsabai programokra: Az MTA Székház előtti parkolóból busz indul 13.30 órakor. A konferencia résztvevőit busz szállítja vissza az MTA Székház elé 17.30 órakor.)

10.00: Ünnepi megemlékezés

Helyszín: MTA Székház, Díszterem

[Online közvetítés az MTA YouTube-csatornáján](#)

A rendezvényt megnyitja: *Freund Tamás*, az MTA elnöke

A rendezvény programját moderálja: *Borsos Balázs*, az MTA Nyelv- és Irodalomtudományok Osztályának osztályelnök-helyettese

Köszöntő

Maróth Miklós, az MTA rendes tagja, az Avicenna Közel-Kelet Kutatások Intézetének igazgatója

ELŐADÁSOK

Goldziher's reception in the Arab world

Yohanan Friedmann, professor emeritus (The Hebrew University of Jerusalem Ázsiai és Afrikai Tudományok Intézete)

The Portrait of Goldziher: the Man behind the Scholar

Dévényi Kinga egyetemi docens (Budapesti Corvinus Egyetem), főkönyvtáros (MTA Könyvtár és Információs Központ Keleti Gyűjtemény)

JUTALOM ÉS BÜNTETÉS EMLÉKKONFERENCIA – I. RÉSZ

Maimonides on Divine Reward and Punishment as a Necessary Belief

Yair Lorberbaum egyetemi tanár (Bar-Ilan University Jogtudományi Kar)

Ibn Sina on the life in the hereafter and the issue of human responsibility

Jules Janssens kutató (De Wulf-Mansion Centre for Ancient, Medieval and Renaissance Philosophy)

12.00: A Goldziher-emlékkiállítás megnyitója

Helyszín: MTA Székház, Aula

A kiállítást megnyitja: *Monok István*, az MTA doktora, az MTA Könyvtár és Információs Központ főigazgatója

Kuratori vezetés: *Dévényi Kinga* egyetemi docens (Budapesti Corvinus Egyetem), főkönyvtáros (MTA Könyvtár és Információs Központ Keleti Gyűjtemény)

A kiállítás 2022. február 15-ig tekinthető meg.

14.45: Koszorúzás Goldziher Ignác mellszobránál, Goldziher Ignác naplójának megtekintése

Helyszín: Avicenna Közel-Kelet Kutatások Intézete, Piliscsaba

15.30–17.30:

JUTALOM ÉS BÜNTETÉS EMLÉKKONFERENCIA – II. RÉSZ

Helyszín: Avicenna Közel-Kelet Kutatások Intézete, Piliscsaba

A rendezvényt megnyitja: *Maróth Miklós*, az MTA rendes tagja, az Avicenna Közel-Kelet Kutatások Intézetének igazgatója

Islamic research methodology and morals

Maróth Miklós, az MTA rendes tagja, igazgató (Avicenna Közel-Kelet Kutatások Intézete)

What Is the Proper Punishment for Not Knowing Arabic Well Enough?

Szombathy Zoltán tanszékvezető egyetemi docens, programvezető (Eötvös Loránd Tudományegyetem), programvezető (Avicenna Közel-Kelet Kutatások Intézete)

Human Responsibility between Theological and Philosophical Perspectives: The Mu'tazilite view in Context

Lánczky István kutató (Avicenna Közel-Kelet Kutatások Intézete)

Freedom and Responsibility in Avicenna

Jari Kaukua egyetemi tanár (University of Jyväskylä)

2021. november 15., hétfő 18.00–19.30

HONNAN ÉRKEZHET A KORONAVÍRUS UTÓDJA – ÉS HOGYAN KÉSZÜLJÜNK FEL RÁ?

TUDOMÁNY-NÉPSZERŰSÍTŐ ELŐADÁSOK

MTA Székház, Díszterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[Online közvetítés az MTA YouTube-csatornáján](#)

A zoonózisok tanulságai: miért láthattuk előre a COVID-pandémia érkezését, és mik várnak még ránk?

Előadó: *Kemenesi Gábor* virológus

A járványok korát emlegetni mára már nem számít túlzó kijelentésnek. A jelenlegi koronavírus-járványt a tudomány előre jelezte, ám a vírusok sora, amelyek jegyet váltottak a következő járványra még nem ért véget. Az előadásban szó esik a felbukkanó fertőző betegségek kutatásával kapcsolatos alapvető ismeretéről, és arról is képet kaphatunk, hogy melyek lehetnek a jövő járványainak lehetséges okozói, és hol számíthatunk a felbukkanásukra. Végetetül az előadó az elérhető jövőt biztosító megoldásokat is sorra veszi.

Természetpusztítás, klímaváltozás, felbukkanó kórokozók: összefüggések és a megelőzés lehetőségei

Előadó: *Földvári Gábor* biológus

A természetes élőhelyek csökkenése és a klímaváltozás olyan ökológiai helyzeteket teremt, amelyek elősegítik számos kórokozó új helyeken és új gazdaszervezetekben való megtelepedését, így serkentve a járványok felbukkanását emberekben és háziállatokban. Mivel nem tudjuk megállítani vagy visszafordítani a jelenséget, létfontosságú, hogy mindent megtegyünk a megelőzés érdekében, felkészüljünk jelentősebb hatásaira, és védekezési stratégiát dolgozzunk ki. A jelenleg elterjedt, utólagos döntéshozói, orvosi vagy technológiai megoldások (korlátozó intézkedések, vakcina, gyógykezelés) nem elegendők, hiszen evolúciós, ökológiai és járványtani jelenségek bonyolult hálózati állnak a háttérben. Az előadás ezek összefüggéseit mutatja be, és olyan preventív gyakorlati megoldásokat vesz sorra, amelyek lehetővé teszik a jelenlegihez hasonló járványok megfékezését még a kitörésük előtt.

2021. november 16., kedd 18.00–19.00

A MESTERSÉGES INTELLIGENCIA NEMZETI LABORATÓRIUM

TUDOMÁNY-NÉPSZERŰSÍTŐ ELŐADÁS

MTA Székház, Díszterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[Online közvetítés az MTA YouTube-csatornáján](#)

Előadó: *Benczúr András* matematikus

A Mesterséges Intelligencia Nemzeti Laboratórium (MILAB) célja Magyarország szerepének megerősítése az MI területén. Válaszul a nemzetközi és hazai kihívásokra, 2020-ban létrejött a MILAB azzal a céllal, hogy forráskoncentráció és -multiplikáció által Magyarországot helyzetbe hozza napjaink egyik legfontosabb K+F+I területén, egyaránt erősítve az alapkutatási, az alkalmazott kutatási és az innovációs tevékenységet, szinergiájukat és eredményességüket, valamint elősegítve hazánk országghatárokra átvitelő megaprojektekbe való bekapcsolódásának esélyét. Az előadó a már több mint egy éve működő MILAB néhány kiválasztott eredményét mutatja be, amely a mély neuronhálózatok alkalmazásaival és korlátaival kapcsolatos, kitérve a szövegek és hálózatok neurális beágyazásaira. Az alkalmazási területek között szó lesz a közösségimédia-események előrejelzéséről, ajánlórendszerekről, hálózati szereplőkről, többek között kriptopénz-tranzakciók deanonimizálásáról és a módszerek támadhatóságáról, sérülékenységéről.

2021. november 17., szerda 9.30–13.00

MTA Fenntartható Fejlődés Elnöki Bizottság

ELSŐ LÉPÉSEK AZ ÖKOSZISZTÉMA-SZOLGÁLTATÁSOK ÉRTÉKELÉSÉNEK JOGRENDSZERBE VALÓ BEÉPÍTÉSÉHEZ

MŰHELYBESZÉLGETÉS

MTA Székház, Kisterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

PROGRAM

09.30–09.40: Köszöntő

Dr. Bándi Gyula, az MTA doktora, a jövő nemzedékek szószólója (Alapvető Jogok Biztosának Hivatala)

09.40–10.00: Az ökoszisztéma-szolgáltatások szerepe a gazdaságban

Dr. Zilahy Gyula, az MTA Fenntartható Fejlődés Elnöki Bizottság Fenntartható Gazdaság Munkacsoportjának vezetője, tanszékvezető egyetemi tanár (Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Környezetgazdaságtan Tanszék)

10.00–10.20: Az ökoszisztéma-szolgáltatások értékelésére vonatkozó alaptörvényi követelmények, jogszabályi alapok ismertetése, a jogalkotási javaslat lehetőségének koncepcionális kérdései
Zentainé dr. Gáspár Vera vezető-főtanácsos (Alapvető Jogok Biztosának Hivatala, a Jövő Nemzedékek Érdekeinek Védelmét Ellátó Biztos helyettes Titkársága)

10.20–11.35: Az ökoszisztéma-szolgáltatások értékelésének a jogrendszerbe való beépítésének előkészítése

Levezető elnök: *Dr. Bándi Gyula*, a jövő nemzedékek szószólója (Alapvető Jogok Biztosának Hivatala)

Felkért hozzászólók:

Dr. Riskó Andrea osztályvezető (Agrárminisztérium Természetmegőrzési Főosztály)

Pocsai Zsuzsanna vezető-kormányfőtanácsos

(Agrárminisztérium Környezetmegőrzési Főosztály)

Pomozsi Virág Hoa Binh környezeti hatásvizsgáló referens (Agrárminisztérium Környezetmegőrzési

Főosztály)
 Kovács-Hostyánszki Anikó PhD, tudományos főmunkatárs (Ökológiai Kutatóközpont)
 Dr. Pump Judit címzetes egyetemi docens (Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar)

11.35–12.50: A téma megvitatása, kérdések, beszélgetés
 12.50–13.00: Zárszó
 Dr. Bándi Gyula, a jövő nemzedékek szószólója (Alapvető Jogok Biztosának Hivatala)

2021. november 17., szerda 14.00–16.30

NŐK A TUDOMÁNYBAN: REJTETT FOLYAMATOK ÉS FELTÁRT JELENTÉSEK A HUMÁN TUDOMÁNYOKBAN

ELŐADÁSOK ÉS KERESZTAL-BESZÉLGETÉS

MTA Székház, Díszterem
 1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.
[Online közvetítés az MTA YouTube-csatornáján](#)

PROGRAM

Köszöntő
 Frank Tibor, az MTA rendes tagja, a program levezető elnöke

ELŐADÁSOK

A kerék és a kocsi megalkotásának régészeti emlékei a Kárpát-medencéből

Bondár Mária CSc, régész, tudományos főmunkatárs (Bölcsészettudományi Kutatóközpont Régészeti Intézet)

A tudományos szakfordításról fordítástudományi megközelítésben

Károly Krisztina, az MTA doktora, nyelvész, egyetemi tanár (ELTE BTK Angol Nyelvpedagógia Tanszék)

A „Halics királya” uralkodói cím változó tartalma a 13–14. században

Font Márta, az MTA doktora, történész, professor emerita (PTE BTK Középkori és Korajújkori Történeti Tanszék)

Egy különös történelmi örökség rejtett működése az amerikai Dél prózairodalmában

Bollobás Enikő, az MTA levelező tagja, irodalomtörténész, egyetemi tanár (ELTE BTK Amerikanisztika Tanszék)

Zárszó
 Frank Tibor, az MTA rendes tagja

2021. november 17., szerda 18.00–19.30

FENNTARTHATÓSÁG AZ ENERGETIKÁBAN – KÖRNYEZETVÉDELEM A PÉNZÜGYEKBE

TUDOMÁNY-NÉPSZERŰSÍTŐ ELŐADÁSOK

MTA Székház, Díszterem
 1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.
[Online közvetítés az MTA YouTube-csatornáján](#)

Környezetvédelem a pénzügyekben – mit adhat a tudomány, mit tehet a lakosság?

Előadó: Kandrás Csaba közgazdász

A közelmúltban mind nemzetközi téren, mind itthon reflektorfénybe került a pénzügyi rendszer és a természeti környezet sajátos kapcsolata. A klímaváltozás és más környezeti problémák kockázatot jelentenek például a bankrendszer számára. Finanszírozóként viszont a piaci szereplők döntései is kihatnak a természetre. A szabályozók, köztük az MNB dolgoznak

e kihívások körültekintő rendezésén, de e folyamatban nagy szükség van a közgazdaság-tudomány és a természettudományok hozzájárulására. Sőt, a tudományos élet képviselőin túl a lakossági edukáció és szemléletformálás is kulcsfontosságú lehet. Az előadás ezen összefüggéseket mutatja be.

Fenntarthatóság és klímavédelem – az energetika szempontjai és lehetőségei

Előadó: Ifj. Chikán Attila közgazdász

A fenntarthatósági szempontok erőteljes megjelenése a vállalati stratégiákban általánosságban is megfigyelhető.

Az energetikában azonban ez találkozott az elmúlt egy-két évtized robbanásszerű technológiai fejlődésével, ami számos új lehetőséget teremt, diszruptív változásokat is hoz az energetikában és az iparral szorosan összefüggő klímavédelemben. Az előadó ezeket a trendeket, azok hatásait tekinti át, rövid kitekintéssel az európai és magyarországi szabályozásra is.

2021. november 18., csütörtök 18.00–19.30

A MŰON KÖLCSÖNHATÁSAI – A TITOKZATOS ÚJ ERŐ KERESÉSÉTŐL A VULKÁNOK BELSEJÉNEK VIZSGÁLATÁIG

TUDOMÁNY-NÉPSZERŰSÍTŐ ELŐADÁSOK

MTA Székház, Díszterem
 1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[Online közvetítés az MTA YouTube-csatornáján](#)

Valóban új erőt vagy kölcsönhatást mutat a műon viselkedése?

Előadó: Fodor Zoltán fizikus

A természetben négy kölcsönhatást/erőt ismerünk: a gravitációt, az elektromágnességet, a radioaktív bomlásokert felelő gyenge kölcsönhatást és az atommagokat összetartó erős kölcsönhatást. 2020 áprilisában a Fermi National Laboratory közel húsz év munka után egy új kísérleti eredményt közölt, mely szerint az egyik elemi részecskének – a műonnak – a mágnessége erősebb a számítottnál, ami direkt utalás egy ötödik erő létezésére. A bemutatott eredményben

használt tradicionális elméleti számítás régebbi kísérleti eredményeken alapul. Ezt a módszert meghaladva, Fodor Zoltán és kutatótársai egy ab-initio számítást végeztek, melyet a Nature magazin a Fermilab bejelentésével egy napon közölt. Fodorék számításai szerint nincs különbség az elmélet és a kísérlet között, nem találtak utalást az ötödik erőre.

Megfigyelő eszközök a mikrovilágtól a vulkánokig

Előadó: Varga Dezső fizikus

A nagyenergiás fizika eszköztára alkalmas az anyag legkisebb építőköveinek megismerésére, de lehetőséget ad nagyon nagy, elérhetetlen vagy nehezen vizsgálható objektumok – épületek, vulkánok, bányák, gátak – „átvilágítására” is. A kozmikus részecskékkel való képalkotás, a „műográfia” gyorsan fejlődő módszerei csökkenteni tudják az emberi vagy természeti katasztrófák súlyosságát, segítenek a megértésükben és megelőzésükben. A műográfia nemcsak tudományos szempontból érdekes, hanem azért is, mert kapcsolatot teremt a mikrovilág megértése és egy biztonságos, élhető világ megvalósításának igénye között: azaz hogyan lesz a tudomány egyszerre cél és eszköz a társadalom számára.

2021. november 22., hétfő 13.00–18.00

MTA Elnöki Bizottság az Egészségért

INTERDISZCIPLINARITÁS AZ EGÉSZSÉG SZOLGÁLATÁBAN: A PSZICHOLÓGIA SZEREPE AZ ORVOSLÁSBAN

TUDOMÁNYOS ÜLÉS

MTA Székház, Nagyterem
 1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[Online közvetítés a Magyar Tudomány Ünnepe – Nagyterem YouTube-csatornán](#)

PROGRAM

Bevezető
 Demetrovics Zsolt

A betegségmodell orvosi és élettörténeti változata a klinikai pszichológiában

Pléh Csaba, az MTA rendes tagja, egyetemi tanár (Közép-európai Egyetem Kognitív Tudományi Tanszék)

Szavak, jelenlét, kapcsolat: Szuggesztíók az EGÉSZSÉG szolgáltatásban

Varga Katalin egyetemi tanár (ELTE Pszichológiai Intézet Affektív Pszichológiai Tanszék)

Pszichológia és szívsebészet – avagy tulajdonképpen mit is keresek én itt?

Hartyánszky István egyetemi docens (SE Szív- és Érgyógyászati Klinika)

A sürgősségi ellátás rendszere, használata és abúza Magyarországon

Kanizsai Péter egyetemi docens (PTE Sürgősségi Orvostani Tanszék)

Az endometrioszis pszichoszociális következményei

Bokor Attila egyetemi docens (SE Szülészeti-Nőgyógyászati Klinika)

Az érzelmi jelenlét jó gyakorlata a koraszülöttmentésben

Somogyvári Zsolt főiskolai tanár (Peter Cerny Alapítvány)

Funkcionális gasztrointesztinális betegségek gyermekkorban – a pszichológus szerepe a hasfájás gyógyításában

Cseh Áron egyetemi adjunktus (SE I. Sz. Gyermekgyógyászati Klinika)

Pszichológusok a betegellátásban. Az alkalmazott egészségpszichológiai szakpszichológus képzés tapasztalatai

Csabai Márta egyetemi tanár (SZTE Személyiség-, Klinikai és Egészségpszichológiai Tanszék)

2021. november 23., kedd 10.00–12.05

FENNTARTHATÓSÁG ÉS KLÍMAVÉDELEM FIATAL KUTATÓI SZEMMEL – A FIATAL KUTATÓK AKADÉMIÁJÁNAK RENDEZVÉNYE

ELŐADÓÜLÉS

MTA Székház, Díszterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[Online közvetítés az MTA YouTube-csatornáján](#)

PROGRAM

Moderátor: *Török Péter*, az MTA doktora, a Fiatal Kutatók Akadémiájának társelnöke, ökológus, egyetemi tanár (Debreceni Egyetem Ökológiai Tanszék)

10.00–10.15: Megnyitó

Szathmáry Eörs, az MTA rendes tagja, az MTA Fenntartható Fejlődés Elnöki Bizottságának elnöke, kutatóprofesszor (Ökológiai Kutatóközpont Evolúciótudományi Intézet); *Török Péter*, a Fiatal Kutatók Akadémiájának társelnöke, ökológus, egyetemi tanár (Debreceni Egyetem Ökológiai Tanszék)

10.15–10.40: Klímaváltozás meteorológusszemmel
Kis Anna meteorológus, egyetemi adjunktus (Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Kar Meteorológiai Tanszék)

10.40–11.05: A fenntarthatóság egyes társadalmi vetületei – létezik-e klímajog?

Kecskés Gábor, a Fiatal Kutatók Akadémiájának vezetőségi tagja, környezetjogász, egyetemi docens (Széchenyi Egyetem Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar), tudományos főmunkatárs (Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Intézet)

10.05–11.30: A klímaváltozás és az agrárium: Globális kihívások, lokális válaszok

Jámbor Attila, az MTA doktora, a Fiatal Kutatók Akadémiájának tagja, agrárközgazdász, egyetemi tanár (Budapesti Corvinus Egyetem Vállalkozásfejlesztési Intézet)

11.30–11.55: A klímaváltozás és növényi invázió hatása a beporzó rovarokra

Kovács-Hostyánszki Anikó biológus, tudományos főmunkatárs (Ökológiai Kutatóközpont Ökológiai és Botanikai Intézet Lendület Ökoszisztéma-szolgáltatás Kutatócsoport)

11.55–12.05: Zárszó

Erdei Anna, az MTA rendes tagja, az MTA főtitkárhelyettese, egyetemi tanár (Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Kar Biológiai Intézet)

A program időtartama alatt igény esetén gyermekfelügyeletet biztosítunk a résztvevők számára. Az igényeket kérjük, legkésőbb 2021. november 15-ig jelezzék *Kruppa Fanninak* az fka@titkarsag.mta.hu e-mail-címen.

2021. november 24., szerda 14.00–17.00

DIÁKOK AZ AKADÉMIÁN: JÁRVÁNYOK IDEJÉN – AZ IMMUNOLÓGIA NAPJA SZEGEDEN

ELŐADÁSOK

MTA SZAB-székház, 103–104-es

díszterem

6720 Szeged, Somogyi utca 7.

A COVID-19-pandémia az emberek többségét életük során sosem tapasztalt kihívásokkal szembesítette, legyenek ezek egészségügyi, társadalmi vagy akár gazdasági jellegűek. Bár a legnyilvánvalóbb az orvosi és virológiai problémákat boncolgató megközelítés, számos egyéb tudományág foglalkozik világjárványok mechanizmusainak, dinamikájának, történetének kutatásával. Mindamellet, hogy egy pandémia megfelelő kezelése nem nélkülözheti az – egymástól akár távol eső – területek tudásának szintetizálását, sokat tanulhatunk nemcsak a történelmi korok embereitől, de a más kórokozók által keltett, tömeges megbetegedések kezelése során nyert tapasztalatokból is. Az Immunológiai Munkabizottság ezúttal arra vállalkozik a Magyar Tudomány Ünnepe, hogy multidiszciplináris megkö-

zelítésben mutassa be a pandémiák különböző vonatkozásait.

PROGRAM

A SARS-CoV-2 virulenciájának okai

Duda Ernő

Mit tanulhatunk a pandémiák matematikai modelljeiből?

Röst Gergely

A vérzések lázak Afrikában: kell-e félnünk tőle?

Kis Zoltán

Járványok lenyomatai az irodalomban

Pál József

Gombafertőzések járványok idején – járványos gombafertőzések

Gácsér Attila

Járványügyi stratégiák régen és most

Paulik Edit

2021. november 26., péntek 18.00–20.00

A 2021. ÉVI MAGYAR TUDOMÁNY ÜNNEPE RENDEZVÉNYSOROZAT ZÁRÓÜNNEPSÉGE

ELŐADÁS ÉS KONCERT

MTA Székház, Díszterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[A rendezvény zártkörű, online közvetítése elérhető az MTA YouTube-csatornáján.](#)

PROGRAM

Avram Hershko, Nobel-díjas biokémikus köszöntése

Freund Tamás, az MTA elnöke

Tudományos előadás: Roles of the ubiquitin system in health and disease

Avram Hershko, Nobel-díjas biokémikus

Az MTÜ rendezvénysorozatának zárása

Erdei Anna, az MTA főtitkárhelyettese, az MTÜ Programtanácsának elnöke

KONCERT

Animae Musicae kamarazenekar

Vezényel: Tihanyi László, a SZIMA Zenei Alkotóművészeti Osztályának elnöke

Műsor:

Arnold Schönberg: *Verklärte Nacht*

Wolfgang Amadeus Mozart: *g-moll szimfónia* No. 40

KV 550.

AZ MTA TUDOMÁNYOS OSZTÁLYAINAK PROGRAMJAI

2021. november 4., csütörtök 10.00–13.00

MTA Fizikai Tudományok Osztálya

MIT GONDOL A GÉP?

ELŐADÓÜLÉS

MTA Székház, Nagyterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[Online közvetítés a Magyar Tudomány Ünnepe – Nagyterem YouTube-csatornán](#)

2021. november 4., csütörtök 14.00–16.00

MTA Fizikai Tudományok Osztálya

HAZALÁTOGATOTT WIGNER JENŐ

KÖNYVBEMUTATÓ

MTA Székház, Nagyterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[Online közvetítés a Magyar Tudomány Ünnepe – Nagyterem YouTube-csatornán](#)

2021. november 4., csütörtök 14.00–16.30

MTA Kémiai Tudományok Osztálya

A JÖVŐ ÉLELMISZER-BIZTONSÁGA – ÉLELMISZEREINK JÖVŐJE

TUDOMÁNYOS ÜLÉSSZAK

MTA Székház, Díszterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[Online közvetítés az MTA YouTube-csatornáján](#)

2021. november 5., péntek 9.00–13.00

MTA Matematikai Tudományok Osztálya

JÁTÉKELMÉLET

ELŐADÁSOK

MTA Székház, Nagyterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[Online közvetítés a Magyar Tudomány Ünnepe – Nagyterem YouTube-csatornán](#)

2021. november 8., hétfő 9.30–12.00

MTA Orvosi Tudományok Osztálya

GYULLADÁSOS BETEGSÉGEK MOLEKULÁRIS MECHANIZMUSAI: HAZAI EREDMÉNYEK A PANDÉMIA ÁRNYÉKÁBAN

SZIMPÓZIUM

MTA Székház, Nagyterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[Online közvetítés a Magyar Tudomány Ünnepe – Nagyterem YouTube-csatornán](#)

2021. november 9., kedd 10.30–14.00

MTA Földtudományok Osztálya

FENNTARTHATÓ VÁROSOK MAGYARORSZÁGON

ELŐADÓÜLÉS

MTA Székház, Nagyterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[Online közvetítés a Magyar Tudomány Ünnepe – Nagyterem YouTube-csatornán](#)

2021. november 9., kedd 15.00–17.00

MTA Műszaki Tudományok Osztálya

KVANTUMINFORMATIKA NEMZETI LABORATÓRIUM 2021

ELŐADÁSOK

ELTE TTK Északi tömb, Harmónia terem

1117 Budapest, Pázmány Péter sétány 1/A

2021. november 10., szerda 9.50–16.30

MTA Földtudományok Osztálya

FÖLDFIZIKAI ÉS ŪRTUDOMÁNYI FÓRUM I-II.

ELŐADÁSOK ÉS PANELBESZÉLGETÉS

MTA Székház, Díszterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[Online közvetítés az MTA YouTube-csatornáján](#)

2021. november 11., csütörtök 9.30–17.00

MTA Filozófiai és Történettudományok Osztálya

SZÉCHENYI 230

TUDOMÁNYOS KONFERENCIA

MTA Székház, Nagyterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[Online közvetítés a Magyar Tudomány Ünnepe – Nagyterem YouTube-csatornán](#)

2021. november 12., péntek 10.00–16.00

MTA Biológiai Tudományok Osztálya

BIOINFORMATIKA 2021

KONFERENCIA

Természettudományi Kutatóközpont

1117 Budapest, Magyar tudósok körútja 2.

2021. november 15., hétfő 10.00–13.00

MTA Agrártudományok Osztálya

AZ AGRÁRIUM ÚTKERESÉSE KÖZÉP-EURÓPÁBAN A KÉT VILÁGHÁBORÚ KÖZÖTT

ELŐADÓÜLÉS

Magyar Mezőgazdasági Múzeum

Budapest, Városliget, Vajdahunyadvár

2021. november 15., hétfő 13.00–16.00

MTA Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya

EMLÉKÜLÉS BENKŐ LORÁND SZÜLETÉSÉNEK 100. ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL

EMLÉKÜLÉS

MTA Székház, Nagyterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[Online közvetítés a Magyar Tudomány Ünnepe – Nagyterem YouTube-csatornán](#)

2021. november 16., kedd 10.00–13.00

MTA Agrártudományok Osztálya

A JÖVŐ ERDEI ÉS AZ ERDŐK FENNTARTÁSA A VÁLTOZÓ KÖRNYEZETBEN

ELŐADÓÜLÉS

MTA Székház, Nagyterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[Online közvetítés a Magyar Tudomány Ünnepe – Nagyterem YouTube-csatornán](#)

2021. november 16., kedd 10.00–16.30

MTA Orvosi Tudományok Osztálya

A POSZT-COVID-SZINDRÓMA AKTUÁLIS KÉRDÉSEI

SZIMPÓZIUM

MTA Székház, Díszterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[Online közvetítés az MTA YouTube-csatornáján](#)

2021. november 17., szerda 13.00–16.30

MTA Biológiai Tudományok Osztálya

MODERN INFORMATIKAI MÓDSZEREK A BIODIVERZITÁS KUTATÁSÁBAN

ELŐADÓÜLÉS

MTA Székház, Nagyterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[Online közvetítés a Magyar Tudomány Ünnepe – Nagyterem YouTube-csatornán](#)

2021. november 16., kedd 10.00–18.00; november 17., szerda 10.00–13.10; november 18., csütörtök 9.30–17.00; november 19., péntek 10.00–16.30

Az MTA Filozófiai és Történettudományok Osztálya, az MTA Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya és az MTA Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya közös rendezvénye

TUDOMÁNY ÉS KÖLTÉSZET DANTE MŰVEIBEN

NEMZETKÖZI TUDOMÁNYOS KONFERENCIA

2021. november 16–17.:

MTA SZAB-székház, 103–104-es díszterem
6720 Szeged, Somogyi utca 7.

2021. november 18–19.:

MTA Székház, Díszterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[A budapesti ülésnapok online közvetítése elérhető az MTA YouTube-csatornáján.](#)

2021. november 18., csütörtök 9.15–16.30

MTA Földtudományok Osztálya

GLOBÁLIS ÉGHAJLATI TRENDK, HAZAI KUTATÁSI KIHÍVÁSOK – 47. METEOROLÓGIAI TUDOMÁNYOS NAP

ELŐADÓÜLÉS

MTA Székház, Nagyterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[Online közvetítés a Magyar Tudomány Ünnepe – Nagyterem YouTube-csatornán](#)

2021. november 19., péntek 10.00–16.00

MTA Filozófiai és Történettudományok Osztálya

A CSALÁD RÉGÉSZETE. HAGYOMÁNYOS ÉS ÚJ MEGKÖZELÍTÉSEK

TUDOMÁNYOS KONFERENCIA

MTA Székház, Nagyterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[Online közvetítés a Magyar Tudomány Ünnepe – Nagyterem YouTube-csatornán](#)

2021. november 19., péntek 10.00–16.00

MTA Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya

A MAGYAR BÖRTÖNÜGYI TUDOMÁNYOSSÁG MEGHATÁROZÓ ALAKJAI A 19. SZÁZADBAN (EÖTVÖS, VAJNA, BALLA ÉS TAUFFER)

KONFERENCIA

MTA Székház, Felolvasóterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

2021. november 22., hétfő 10.00–15.00

MTA Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya

A PANDÉMIA ÁRNYÉKÁBAN – MÉRHEŐ TÁRSADALMI-GAZDASÁGI HATÁSOK ÉS JÖVŐBELI KILÁTÁSOK

KONFERENCIA

MTA Székház, Díszterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[Online közvetítés az MTA YouTube-csatornáján](#)

2021. november 23., kedd 11.00–13.00

MTA Biológiai Tudományok Osztálya

AZ ÉV KIEMELKEDŐ SZÜNBIOLÓGIAI TÉMÁJÚ EGYETEMI DOKTORI (PHD) ÉRTEKEZÉSE DÍJ ÁTADÁSA

DÍJÁTADÓ ÉS ELŐADÓÜLÉS

MTA Székház, Kisterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

2021. november 23., kedd 13.00–17.00

MTA Agrártudományok Osztálya

A MAGYAR NÖVÉNYNEMESÍTÉS HOZZÁJÁRULÁSA AZ ÉLELMISZER-ELLÁTÁS BIZTONSÁGÁHOZ

ELŐADÓÜLÉS

MTA Székház, Nagyterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[Online közvetítés a Magyar Tudomány Ünnepe – Nagyterem YouTube-csatornán](#)

2021. november 24., szerda 14.00–17.00

MTA Orvosi Tudományok Osztálya

A JÁRVÁNY HATÁSA AZ EGÉSZSÉGÜGYRE

SZIMPÓZIUM

MTA Székház, Nagyterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[Online közvetítés a Magyar Tudomány Ünnepe – Nagyterem YouTube-csatornán](#)

2021. november 24., szerda 16.00–17.30

MTA Matematikai Tudományok Osztálya

TERENCE TAO, A BOLYAI JÁNOS NEMZETKÖZI MATEMATIKAI DÍJ 2020. ÉVI KITÜNTETETTJÉNEK ELŐADÁSA[Online közvetítés az MTA YouTube-csatornáján](#)

2021. november 24., szerda 16.00–17.30

MTA Műszaki Tudományok Osztálya

KVANTUMINNOVÁCIÓ A BME VIK-EN – EREDMÉNYEK ÉS TERVEK 2021

ELŐADÁSOK

BME, Q épület, fszt. QBF10

1111 Budapest, Műegyetem rakpart 3.

2021. november 25., csütörtök 10.00–13.00

MTA Fizikai Tudományok Osztálya

SARS-COV-2 VÍRUSOK MOZGÁSÁNAK NYOMON KÖVETÉSE VÍZBEN, LEVEGŐBEN ÉS A HORDOZÓK MOZGÁSÁN KERESZTÜL

ELŐADÓÜLÉS

MTA Székház, Díszterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[Online közvetítés az MTA YouTube-csatornáján](#)

2021. november 25., csütörtök 14.00–17.30

MTA Fizikai Tudományok Osztálya

ATOMOK ÉS MOLEKULÁK – FIZIKA VAGY KÉMIA?

ELŐADÓÜLÉS

MTA Székház, Nagyterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[Online közvetítés a Magyar Tudomány Ünnepe – Nagyterem YouTube-csatornán](#)

2021. november 25., csütörtök 10.00–17.30

MTA Földtudományok Osztálya

A BARLANGOK ÉS A KARSZT NEMZETKÖZI ÉVE

ELŐADÓÜLÉS

MTA Székház, Nagyterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[Online közvetítés a Magyar Tudomány Ünnepe – Nagyterem YouTube-csatornán](#)

2021. november 26., péntek 9.00–14.00

MTA Agrártudományok Osztálya

KÖRFORGÁSOS BIOMASSZA-ALAPÚ GAZDASÁG

ELŐADÓÜLÉS

MTA Székház, Nagyterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[Online közvetítés a Magyar Tudomány Ünnepe – Nagyterem YouTube-csatornán](#)

2021. november 26., péntek 10.00–13.00

MTA Agrártudományok Osztálya

GENOMIKA AZ ÁLLATTENYÉSZTÉSBE

ELŐADÓÜLÉS

MTA Székház, Nagyterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[Online közvetítés a Magyar Tudomány Ünnepe – Nagyterem YouTube-csatornán](#)

2021. november 26., péntek 10.00–12.00

MTA Műszaki Tudományok Osztálya

KÁROLY GYULA PROFESSZOR EMLÉKÉNEK SZENTELT TUDOMÁNYOS ÜLÉS

EMLÉKÜLÉS

[Online közvetítés](#)

2021. november 29., hétfő 10.30–17.45

MTA Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya

A TÖRTÉNETISÉG KÉRDÉSEI A BÖLCÉSÉSZET- ÉS A TÁRSADALOMTUDOMÁNYOKBAN

KONFERENCIA

MTA Székház, Nagyterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[Online közvetítés a Magyar Tudomány Ünnepe – Nagyterem YouTube-csatornán](#)

2021. november 30., kedd 10.00–16.00

MTA Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya

AZ IDŐTÁLLÓ REGIONÁLIS TUDOMÁNY EMLÉKKONFERENCIA

MTA Székház, Nagyterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[Online közvetítés a Magyar Tudomány Ünnepe – Nagyterem YouTube-csatornán](#)**TOVÁBBI PROGRAMOK AZ MTA SZÉKHÁZBAN**2021. november 12., péntek 9.30–17.00;
november 13., szombat 10.00–13.45

Magyar Orvostársaságok és Egyesületek Szövetsége

MAGYAR ORVOSTUDOMÁNYI NAPOK SZIMPÓZIUM

MTA Székház, Nagyterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[Online közvetítés](#)

2021. november 18., csütörtök 9.00–13.00

Termini Magyar Nyelvi Kutatóhálózat

KUTATÁS ÉS TERVEZÉS A HATÁRON TÚLI MAGYAR NYELVI KUTATÓHÁLÓZAT (TERMINI) KÉT ÉVTIZEDES GYAKORLATÁBAN

KONFERENCIA

[Online közvetítés](#)

2021. november 23., kedd 14.00–18.15

Emberi Erőforrások Minisztériuma

COVID-19-KUTATÁSOK EREDMÉNYEI

KONFERENCIA

MTA Székház, Díszterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[Online közvetítés az MTA YouTube-csatornáján](#)

2021. november 24., szerda 10.00–12.35

Országos Tudományos Diákköri Tanács

ÜNNEPI ÜLÉS A 35. ORSZÁGOS TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI KONFERENCIA BEFEJEZÉSE ALKALMÁBÓL

DÍJÁTADÓ

MTA Székház, Díszterem

1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.

[Online közvetítés az MTA YouTube-csatornáján](#)

*A rendezvénysorozat a későbbiekben még további programokkal bővül,
amelyek részleteit folyamatosan közzétesszük.*

